

KRIJUMČARENJE LJUDI I TRGOVANJE LJUDIMA U HRVATSKOM KAZNENOM ZAKONODAVSTVU I SUDSKOJ PRAKSI (analiza stanja *de lege lata* uz prijedloge *de lege ferenda*)^{1*}

Dr. sc. Vanda Božić, stručni suradnik
Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

UDK: 343.343.6(497.5)
Ur.: 5. studenog 2015.
Pr.: 7. prosinca 2015.
Pregledni znanstveni rad

Sažetak

Autorica u radu daje pregled i analizu kaznenog zakonodavstva Republike Hrvatske u vezi s kriminalnim djelatnostima krijumčarenja ljudi i trgovanja ljudima. Upućuje na sličnosti i razlike između kaznenih djela protuzakonitog prebacivanja osoba preko državne granice odnosno protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka u RH, drugoj državi članici EU-a ili potpisnici Šengenskog sporazuma i trgovanja ljudima, uspoređujući i analizirajući pravne norme starog i novog Kaznenog zakona Republike Hrvatske, međunarodne dokumente te sudsku praksu. Ističe se nužnost što ranijeg prepoznavanja počinjenog kaznenog djela, naročito s aspekta žrtve. Skreće se pozornost na neujednačenost sudske prakse u pogledu pitanja koristoljublja kao bitnog elementa kaznenog djela, ali isto tako i na nepostojanje jasno definiranog pokušaja pri počinjenju kaznenog djela protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka u RH, drugoj državi članici EU-a ili potpisnici Šengenskog sporazuma.

U radu se istražuje i analizira postojeće stanje u vezi s nezakonitim prelascima državne granice Republike Hrvatske na temelju dostupnih statističkih podataka. Učinjena je i analiza stanja de lege lata u sudskoj praksi u odnosu na prijavljene, optužene i osuđene osobe za krijumčarenje ljudi te, isto tako, posebno za trgovanje ljudima. Zaključno se daju prijedlozi i mjere de lege ferenda koje je nužno provesti u cilju suzbijanja krijumčarenja ljudi i trgovanja ljudima te što uspješnije borbe s ovom vrstom organiziranog kriminala.

Ključne riječi: *krijumčarenje ljudi, krijumčarenje migranata, trgovanje ljudima, protuzakonito ulaženje, kretanje i boravak, protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice, Konvencija o transnacionalnom organiziranom kriminalitetu, Protokol protiv krijumčarenja migranata, Protokol za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje trgovanja ljudi.*

^{1*} Rad je pisan u okviru potpore Hrvatske zaklade za znanost i odobrenog projekta pod br. 1949. "Multidisciplinary Research Cluster on Crime in Transition - Trafficking in Human Beings, Corruption and Economic Crime."

1. UVOD

Povod pisanju ovoga rada sve veća je pojava krijumčarenja ljudi i trgovanja ljudima u posljednje vrijeme. Osobito danas, pojavom masovne izbjegličke krize u Europi. Svega 30 % od ukupnog broja ljudi koji se upute nezakonito u odabranu državu to uspije i realizirati. Navodi se podatak da je približno 20 000 ilegalnih migranata, tijekom proteklih šest godina zbog nepoštovanja propisa Republike Hrvatske, vraćeno u zemlje polazišta ili u susjedne zemlje.² S druge strane, znanje zakonske, ali i opće, terminologije kod većine stanovništva vrlo je slabo. Zna se dogoditi i da početna pravna kvalifikacija počinjenoga kaznenog djela bude naknadno promijenjena što nam govori i sudska praksa. U prilog tome navodi se jedno preinačenje prvostupanjske presude: *Sud prvog stupnja je iznio valjane i argumentirane razloge iz kojih je našao, da je optuženik obje oštećenice stavio i držao u ropstvu sličnom odnosu i tako ostvario terećena kaznena djela iz čl. 175. st. 1. KZ u stjecaju, a ne kaznena djela protupravnog oduzimanja slobode iz čl. 124. KZ budući da ih je silom i prijetnjom držao u odnosu počinjenosti i prisiljavao da za njega prose...*³ U skladu s tim, nameće se potreba skrenuti pozornost na zakonsku inkriminaciju kaznenih djela *Protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice*, prema čl. 177. KZ/97, odnosno sada *Protuzakonito ulaženje, kretanje i boravak u RH, drugoj državi članici EU ili potpisnici Šengenskog sporazuma*, prema čl. 326. KZ/15, kao i kaznenih djela *Trgovanje ljudima i ropstvo*, prema čl. 175. KZ/97, odnosno sada *Trgovanje ljudima*, prema čl. 106. KZ/13, ukazati na njihove bitne elemente kaznenog djela, kvalifikatorne oblike i moguće otegotne okolnosti. Istražit će se u tom pogledu i stajalište sudske prakse. Nužno je utvrditi odnos navedenih kaznenih djela te skrenuti pažnju na njihove specifičnosti, sličnosti i razlike. Prvenstveno je to značajno u zaštiti prava žrtve. Nastavno, napravljena je i analiza dijelova inkriminacija s prijedlozima uz osvrt na međunarodni pravni okvir. Istraženo je stanje u pogledu nezakonitih prelazaka državne granice u posljednjih dvadesetak godina, s naglaskom na situaciju u protekle dvije godine. Učinjena je analiza prijavljenih, optuženih i osuđenih osoba za kazneno djelo prema članku 326. KZ/15 *Protuzakonito ulaženje, kretanje i boravak u RH, drugoj državi članici EU ili potpisnici Šengenskog sporazuma*, za kazneno djelo prema članku 177. KZ/97 *Protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice* te za kazneno djelo prema članku 106. KZ/13 *Trgovanje ljudima* i za kazneno djelo prema članku 175. KZ/97 *Trgovanje ljudima i ropstvo* u prijelazne dvije godine, 2012. i 2013. godine u odnosu na primjenu staroga i novog KZ-a.

U zaključku se navode prijedlozi i mjere koje bi bilo potrebno provesti radi suzbijanja krijumčarenja ljudi i trgovanja ljudima. Budući da trgovanje ljudima predstavlja najtežu povredu ljudskog dostojanstva i slobode kroz različite oblike iskorištavanja protivno međunarodnim pravilima, koje ne bira kad i gdje će napasti, a iz dana u dan u sve većem je porastu, valjalo bi razmisliti i o Zakonu koji bi u potpunosti regulirao kaznenopravnu materiju trgovanja ljudima.

2 Ministarstvo unutarnjih poslova RH (MUP), *Izvrješće: Migracije kao globalni i lokalni problem*; prema podacima odjela za suzbijanje ilegalnih migracija, dostupno na: http://artefact.mi2.hr/_a01/lang_hr/report_katanec_hr.htm (1.10.2015.).

3 Presuda Vrhovnog suda RH broj: I Kž 741/2004-5.

2. KAZNENOPRAVNI OKVIR KRIJUMČARENJA LJUDI

2.1. Međunarodni pravni okvir

Krijumčarenje ljudi (eng. “*Smuggling*”⁴) kriminalna je djelatnost, kazneno djelo i nezakoniti oblik migracije. S vrlo malo uloženog vremena i novca može se pokrenuti ovaj vid kriminala koji krijumčarima na kraju obavljenog posla, u kratkom vremenu, donosi ogromnu zaradu. Glavni je cilj kriminalnih organizacija stjecanje velike zarade, a da bi to ostvarile svakim danom usmjerene su širenju tržišta rada pokušavajući stvoriti monopol u svojoj djelatnosti i na svom terenu. Krajnji je cilj da uz legalni vid djelatnosti i ilegalne djelatnosti postanu legalne kad se ispune faze akumulacije, stabilizacije, ekspanzije i monopolizacije.⁵ Međutim, rijetko se u svijesti ljudi, krijumčarenje ljudi poima kao teško kazneno djelo, već naprotiv nekad se čini kao pružanje pomoći osobi koja je u nevolji. Nije rijedak slučaj, da krijumčari obećaju ljudima kako će im pomoći ili omogućiti prijelaz preko državne granice, a kad prime novac svoju uslugu uopće ne izvrše ili ne izvrše prema dogovoru.

Godine 2000., 13. prosinca Republika Hrvatska na UN-ovoj Konferenciji o suzbijanju transnacionalnog organiziranog kriminala u Palermu potpisala je Konvenciju UN-a protiv transnacionalnog organiziranog kriminala⁶ s dva pripadajuća protokola: Protokol o prevenciji, suzbijanju i kažnjavanju trgovanja ljudima, posebno ženama i djecom i Protokol protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom.⁷ Konvencija je u Republici Hrvatskoj stupila na snagu 29. rujna 2003. godine.⁸ Protokolom protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom⁹

4 Engleski pravni termin koji označava ilegalni izvoz ili uvoz.

5 Više o tome: Bajraktarević, A. H. (2000), *Trgovina i krijumčarenje ljudima - povezanost s organiziranim kriminalom-međunarodne pravne mjere*, Kriminologija i socijalna integracija, 1-2/8.

6 *United Nations Convention against Transnational Organized Crime*, United Nations, *Treaty Series*, vol. 2225, p. 209; Zakon o potvrđivanju Konvencije Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta, Protokola za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje *krijumčarenja ljudi*, posebice žena i djece te Protokola protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom, kojima se dopunjuje Konvencija

Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta, NN, MU, br. 14/2002., 13/2003., 11/2004. Umjesto riječi: *krijumčarenja* u naslovu drugog Protokola trebala je stajati riječ *trgovanja*. Ispravak je napravljen u br. NN, MU, br. 11/2004. (Protokol za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje *trgovanja ljudima*, posebice žena i djece).

Međutim, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske objavljuje u NN, MU, br. 13/2011. da je Protokol za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje *krijumčarenja ljudi*, posebice žena i djece, (umjesto *trgovanja ljudima*; jer naime, ispravak je napravljen u NN, MU, br.11/2004.) kojim se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta stupio na snagu u odnosu na Republiku Hrvatsku 25. prosinca 2003. godine, NN, MU, br. 13/2011.

7 Više o tome: Božić, V.: *Trgovanje ljudskim organima kao oblik organiziranog kriminaliteta*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, doktorska disertacija, 2012., str. 147.-158.

8 Objava o stupanju na snagu Konvencije Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta; NN, MU, 13/2003.

9 *Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime*, United Nations, *Treaty Series*,

propisana je obveza svake države stranke da u svom nacionalnom kaznenom zakonodavstvu utvrdi kao kaznena djela, onda kada su počinjena namjerno i u cilju stjecanja, izravno ili neizravno, financijske ili druge materijalne koristi; djela koja se odnose na krijumčarenje migranata, djela koja su počinjena u svrhu omogućavanja krijumčarenja migranata kao što su izrada lažne putne ili osobne isprave¹⁰ kao i nabavljanje, davanje ili posjedovanje takve isprave te omogućavanje osobi koja nije državljanin ili koja nema dozvolu trajnog boravka da ostane u toj državi, a bez udovoljavanja uvjetima nužnim za zakoniti ostanak u državi.¹¹ Prema članku 3. Protokola *krijumčarenje migranata* znači posredovanje, radi izravnog ili neizravnog stjecanja financijske ili druge materijalne koristi od nezakonitog ulaska osobe u državu stranku koje ta osoba nije državljanin ili u njoj nema trajno boravište.¹²

2.2. Kazneno djelo protuzakonitog prebacivanja osoba preko državne granice prema čl. 177. KZ/97

Kazneno djelo protuzakonitog prebacivanja osoba preko državne granice bilo je propisano člankom 177. KZ/97 koji se nalazio u trinaestoj glavi među kaznenim djelima protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom. Prema stavku 1. novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine kaznio bi se tko iz koristoljublja nedozvoljeno prevede preko državne granice jednu ili više osoba.¹³ Dva su bila kvalificirana oblika ovog kaznenog djela. Za prvi, koji se odnosi na okolnost kad bi pri počinjenju djela bio doveden u opasnost život ili sigurnost osoba koje se prevode preko granice ili je s njima bilo postupano na nečovječan ili ponižavajući način, bila je propisana kazna zatvora od jedne do osam godina.¹⁴ Za drugi je oblik, koji se odnosi na okolnost kad bi djelo bilo počinjeno u sastavu grupe ili zločinačke organizacije,

vol. 2241, p. 507; Doc. A/55/383.

- 10 Prema članku 3. Protokola, lažna putna ili osobna isprava predstavlja bilo koju putnu ili osobnu ispravu koja je lažna ili krivotvorena na neki materijalan način od strane bilo koga osim osobe ili tijela zakonito ovlaštenih za izradu ili izdavanje putnih ili osobnih isprava u ime države ili koja je neispravno izdana ili dobivena lažnim predstavljanjem, korupcijom ili pod prinudom ili na bilo koji drugi nezakoniti način ili koju koristi osoba koja nije njezin zakoniti vlasnik; Protokol protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom NN, MU, br. 14/2002., 13/2003., 11/2004.
- 11 Protokol protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom, kojim se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta, sastavljen u New Yorku 15. studenog 2000. godine, stupio je na snagu u Republici Hrvatskoj 28. siječnja 2004. godine, NN, MU, br. 13/2011.
- 12 Prema članku 3. st. b. Protokola; *Nezakoniti ulazak* znači prelazak granica bez udovoljenja uvjetima nužnim za zakoniti ulazak u državu primateljicu.
- 13 Članak 177. stavak 1. KZ, NN, br.110/1997., 129/2000., 51/2001., 111/2003., 105/2004., 84/2005., 71/2006., 110/2007., 152/2008. Izmjenama i dopunama KZ iz 2001. godine povećan je posebni maksimum kazne zatvora pa je tako kazna zatvora do jedne godine, povećana na do tri godine zatvora. Zakon o izmjenama Kaznenog zakona, NN, br.51/2001.
- 14 Članak 177. stavak 2. KZ. Ibid. Izmjenama i dopunama KZ-a 2006. godine kazna od šest mjeseci do pet godina promijenjena je i povećana na kaznu zatvora od jedne do osam godina. Članak 44. Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, NN, br.71/2006.

bila propisana kazna zatvora od jedne do deset godina.¹⁵ Pokušaj prelaska preko državne granice u čijem ostvarenju kaznenog djela počinitelj nije uspio, bio je kažnjiv prema stavku 4.

2.3. Kazneno djelo protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka u RH, drugoj državi članici EU-a ili potpisnici šengenskog sporazuma prema čl. 326. KZ/15

Danom pristupanja Europskoj uniji Hrvatska je bila dužna svoje nacionalno zakonodavstvo uskladiti s pravnom stečevinom EU-a, što je i učinila. Kazneno djelo protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka u RH, drugoj državi članici EU-a ili potpisnici Šengenskog sporazuma propisano je člankom 326. u tridesetoj glavi KZ-a među kaznenim djelima protiv javnog reda¹⁶ te je navedena inkriminacija usklađena s člankom 1. Direktive Europske unije 2002/90/EZ od 28. studenog 2002. godine.¹⁷ Direktivom se državi članici nalaže dužnost sankcioniranja i kažnjavanja svake osobe koja namjerno pomaže osobi koja nije državljanin države članice da uđe ili prijeđe preko državnog područja države članice te na taj način krši zakone te države o ulasku i tranzitu stranaca kao i dužnost sankcioniranja i kažnjavanja svake osobe koja, zbog financijske koristi, namjerno pomaže osobi koja nije državljanin neke države članice da boravi na državnom području te države članice te time krši zakone te države o boravku stranaca.¹⁸ Prema Direktivi obveza je i svake države članice da donese potrebne mjere kako bi na isti način sankcionirala poticatelja, supočinitelja i osobu koja samo pokuša počinuti navedeno kazneno djelo.¹⁹

Kazneno djelo propisano u stavku 1. kazneno je djelo (*delictum communium*) što znači da ga može počinuti bilo koja osoba u slučaju kad iz koristoljublja jednoj ili više osoba koje nisu državljani RH omogućiti ili pomoćne²⁰ nedozvoljeno ući, izići, kretati se ili boraviti u RH, ili drugoj članici EU-a odnosno potpisnici Šengenskog sporazuma.²¹ Radnja kaznenog djela sastoji se u svim oblicima pomaganja iz koristoljublja određenoj osobi ili osobama da ilegalno uđu, kreću se i borave na

15 Članak 177. stavak 3. Ibid.

16 Kazneni zakon RH, NN, br.125/2011., 144/2012., 56/2015., 61/2015.

17 Direktiva Vijeća EU 2002/90/EZ, od 28. studenoga 2002. godine o definiranju olakšavanja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka, OJEC, L 328/17, dostupno na: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32002L0090#ntr3-L_2002328HR.01001701-E0003\(01.10.2015.\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32002L0090#ntr3-L_2002328HR.01001701-E0003(01.10.2015.))

18 Članak 1. Svaka država članica donosi odgovarajuće sankcije za svaku osobu koja namjerno pomaže osobi koja nije državljanin države članice da uđe ili prijeđe preko državnog područja države članice i pritom krši zakone te države o ulasku i tranzitu stranaca, za svaku osobu koja, zbog financijske koristi, namjerno pomaže osobi koja nije državljanin neke države članice da boravi na državnom području te države članice i pritom krši zakone te države o boravku stranaca. Ibid.

19 Članak 2. Ibid.

20 Pomaganjem se može smatrati i osiguranje prijevoznog sredstva, davanje utočišta i slično.

21 Izmjenama i dopunama KZ-a iz 2015. godine (NN, br.56/2015.), člankom 326. prošireno je područje nedozvoljenog ulaza, izlaza, kretanja i boravka u RH i na svaku drugu državu članicu EU-a ili potpisnicu Šengenskog sporazuma.

području RH, druge države članice EU-a ili potpisnice Šengenskog sporazuma.

Zakonom je propisana kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina, a od počinitelja se zahtijeva da je znao i morao znati da se radi o osobama koje nisu hrvatski državljani i da je njegov krajnji cilj usmjeren k ostvarenju koristi, dakle, počinjenje djela s namjerom (*dolus*). Neće se raditi o kaznenom djelu ako nema treće osobe (počinitelja) koja omogućuje ili pomaže jednoj osobi ili više njih da nezakonito uđu, borave i kreću se na teritoriju RH, države članice EU-a ili potpisnice Šengenskog sporazuma. Dakle, kad sama osoba nezakonito ulazi, kreće se ili boravi na taksativno navedenom području, ona u tom slučaju ne čini ovo kazneno djelo.²² Ako je počinjenjem kaznenog djela doveden u opasnost život ili tijelo osobe koja nedozvoljeno ulazi, kreće se ili boravi u RH, drugoj državi članici EU-a ili potpisnici Šengenskog sporazuma, ili je s njom postupano na nečovječan ili ponižavajući način, ili ako je djelo počinila službena osoba u obavljanju službene dužnosti radit će se o kvalificiranom obliku za koji je zakonom, s obzirom na okolnosti počinjenja djela i svojstvo počinitelja, predviđena veća kazna, kazna zatvora od jedne do osam godina.²³ Počinitelj mora biti svjestan da može dovesti u opasnost život ili tijelo ilegalnog migranta pa na to i neizravno pristaje. Počinjenje djela službene osobe (*delictum proprium*), ne bi bilo loše, propisati posebnim stavkom s obzirom na to da ni po čemu ne pripada ovoj inkriminaciji. Pokušaj protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka u RH, drugoj državi članici EU-a ili potpisnici Šengenskog sporazuma kaznit će se prema odredbi članka 34. KZ-a.²⁴ Postavlja se međutim jedno zanimljivo pitanje, naime, djelo je dovršeno kad počinitelj prevede preko državne granice jednu ili više osoba, ali gdje je stavljena granica pokušaja? Koliko počinitelj kaznenog djela, da bi se radilo o pokušaju, mora biti udaljen od državne granice pa da bi ga se spriječilo u njegovom naumu izvršenja djela? Ako počinitelj sam ne pređe državnu granicu, ali neposredno prije same granične crte izravno uputi osobu koju prevodi gdje će i kako, neposredno nakon toga ili u određeno vrijeme, prijeći ilegalno granicu, neće se raditi o pokušaju, nego o dovršenom kaznenom djelu.²⁵ Dakle, okolnost što počinitelj nije prešao granicu ne utječe na počinjenje kaznenog djela. Pokušaj kaznenog djela postoji onoga trenutka kad prema općem životnom iskustvu i konkretnim okolnostima predstoji neposredan prijelaz državne granice; radnje poduzete prije toga jesu nekažnjive pripreme radnje.²⁶ Koliko je to neposredno prije same granične crte? Osobe koje ilegalno imaju namjeru prijeći granicu mogu vozilo ostaviti na deset metara do granice, stotinjak metara prije granice, ali i na udaljenosti od pola kilometra i više. Isto nije precizirano niti u sudskoj praksi. Naime, u jednoj sudskoj odluci navodi se da se radi o pokušaju kaznenog djela iz članka 177. stavka 1. KZ-a jer su počinitelji dovezli automobilima strane državljanke

22 Nedožvoljeni ulazak u RH i nedožvoljeni boravak u RH kažnjivi su kao prekršaji.

23 Članak 326. stavak 2. Kazneni zakon RH, NN, br. 125/2011., 144/2012., 56/2015., 61/2015.

24 Članak 34. Kaznenog zakona: "*Tko s namjerom da počini kazneno djelo poduzme radnju koja prostorno i vremenski neposredno prethodi ostvarenju bića kaznenog djela, kaznit će se za pokušaj ako se kazneno djelo može izreći kazna zatvora od pet godina ili teža kazna ili zakon izričito propisuje kažnjavanje i za pokušaj.*"

25 Vidi: Horvatić, Ž., *Novo hrvatsko kazneno pravo*, str. 394.-396.

26 Pavišić, B., Grozdanić, V., Veić, P., *Komentar kaznenog zakona*, III. izmijenjeno i dopunjeno izd., Zagreb, 2007., str. 472.-473.

u relativnu blizinu državne granice pa se zaključuje kako njihove radnje čine logičnu i čvrstu cjelinu s očigledno predstojećim, ali spriječenim nedozvoljenim prevođenjem osoba preko državne granice.²⁷ Pojam relativne blizine državne granice nije definiran, stoga bi bilo dobro zakonom konkretizirati navedeni pojam.

Ako je djelo iz stavka 1. počinjeno u sastavu grupe ili zločinačke organizacije, propisana je kazna zatvora od jedne do deset godina, dok je za kvalificirani oblik počinjenja djela prema stavku 2. u istom slučaju, predviđena kazna zatvora od tri do dvanaest godina.²⁸

Subjektivni element bića kaznenog djela, koristoljublje, radi kojeg počinitelj i čini ovo kazneno djelo sadržano je već u osnovnom obliku kaznenog djela protuzakonitog prebacivanja osoba preko državne granice odnosno protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka u RH, drugoj državi članici EU-a ili potpisnici Šengenskog sporazuma. Počinitelja može platiti neposredno sama osoba koja protuzakonito uđe, kreće se i boravi na navedenom području, a isto to za nju može učiniti i druga osoba, što ne utječe na počinjenje djela. Za počinjenje djela nije značajno je li korist pribavljena u novcu ili u vidu nekoga drugog oblika imovinske koristi, niti je li fizički primljena, bitno je da je bila ugovorena pa makar i u neodređenom iznosu. U skladu s navedenim, počinitelj očekuje korist počinjenjem djela i djelo čini upravo kako bi pribavio tu korist, međutim sama realizacija očekivane financijske ili neke druge materijalne koristi ne mora biti niti ostvarena. Shodno tome, djelo je dovršeno unatoč činjenici što počinitelj počinjenjem djela nije ostvario očekivanu korist pa tako nije značajna niti činjenica je li korist dobivena unaprijed ili tek nakon počinjenog djela. U prilog navedenom, iz presude Vrhovnog suda: ... *jasno je opisano koristoljublje kao motiv osuđenikovog postupanja, a navedeno je i u čemu se očekivana korist sastojala, a okolnost da nije točno naznačen iznos novčane naknade koji je osuđenik trebao dobiti za svaku osobu prevedenu preko državne granice nije od utjecaja na opstojnost predmetnog kaznenog djela...*²⁹

Bitno je za istaknuti da se koristoljublje kao konstitutivni element ovoga kaznenog djela ne može uzimati kao otegotna okolnost pri počinjenju djela jer bi se onda dvostruko cijenile okolnosti u odmjeravanju kazne. Međutim, korisno je skrenuti pozornost na presudu Vrhovnog suda Republike Hrvatske u kojoj je koristoljublje cijanjeno kao otegotna okolnost: ... *Osim tih okolnosti prvostupajski sud nije dovoljno cijenio da je oba kaznena djela opt. A. Z. počinio iz koristoljublja i da se radi o kaznenim djelima koja predstavljaju posebnu društvenu opasnost. Te okolnosti po ocjeni ovog Vrhovnog suda opravdavaju da se opt. A. Z. utvrde teže kazne za svako počinjeno djelo i izreče teža jedinstvena kazna zatvora.*³⁰ Međutim, sudska praksa po tom pitanju očigledno nije ujednačena, što se vidi iz druge presude Vrhovnog suda Republike Hrvatske u kojoj se navodi da se koristoljublje ne može cijeniti kao otegotna okolnost: ... *one okolnosti na koje ukazuje državni odvjetnik (težina ovih kaznenih djela te kršenja ljudskih prava do kojih dolazi njihovim počinjenjem) opće*

27 Presuda Županijskog suda u Varaždinu, broj: Kž-16/02.

28 Sukladno članku 329. KZ-a.

29 Presuda Vrhovnog suda, br. III Kr 84/07-3.

30 Presuda Vrhovnog suda Republike Hrvatske, br. I Kž 240/05-7.

su i imanentne svim oblicima tih kaznenih djela, pa su svoj odraz našle u visini kazni koje je zakonodavac propisao za ta kaznena djela, u kojim okvirima su optuženiku i za svako od tih djela utvrđene pojedinačne kazne zatvora,³¹ unatoč protivljenju državnog odvjetnika kako sud ...nije uzeo u obzir otegotnu okolnost da je trgovina ljudima najteži oblik kršenja ljudskih prava,³² dakle, još jedna proturječnost državnog odvjetnika. Naime, zakonodavac je već pri propisivanju kaznenih sankcija uzeo u obzir da trgovanje ljudima predstavlja najteži oblik kršenja ljudskih prava.

U tablici br. 1. navedene su razlike između kaznenog djela *Protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice* iz članka 177. KZ/97 i kaznenog djela *Protuzakonito ulaženje, kretanje i boravak u RH, drugoj državi članici EU-a ili potpisnici Šengenskog sporazuma* iz članka 326. KZ/15, a koje djelomice odgovara prethodnom.

Čl. 177. KZ/97 Protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice	Čl. 326. KZ/15 Protuzakonito ulaženje, kretanje i boravak u RH, drugoj državi članici EU-a ili potpisnici Šengenskog sporazuma
Nalazi se među kaznenim djelima protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom.	Nalazi se među kaznenim djelima protiv javnog reda.
Prema st. 1. propisana je novčana kazna ili kazna zatvora do tri godine.	Prema st. 1. propisana je kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina.
-	Radi se o kvalificiranom obliku počinjenja kaznenog djela ako djelo počini službena osoba u obavljanju službene dužnosti.
Odredba st. 1. navodi pomaganje u prevođenju preko državne granice.	Odredba st. 1. šira je jer uz pomaganje u prevođenju preko državne granice navodi i omogućavanje ulaska, izlaska, kretanja i boravka u RH, ali i drugoj državi članici EU-a ili potpisnici Šengenskog sporazuma.
Kažnjavanje za pokušaj propisano je st. 3. istog članka.	Kažnjavanje za pokušaj propisano je općom odredbom kažnjivosti za pokušaj u čl. 34. KZ-a.
Za počinjeno djelo u sastavu grupe ili zločinačke organizacije propisana je kazna zatvora od jedne do deset godina.	Za počinjeno djelo u sastavu grupe ili zločinačke organizacije propisana je kazna zatvora od jedne do deset godina odnosno kaznom zatvora od tri do dvanaest godina, a sve prema odredbi članka 329. KZ-a. ¹

Tablica br. 1.: Razlike između kaznenog djela iz čl. 177. KZ/97 i kaznenog djela iz čl. 326. KZ/15

31 Presuda Vrhovnog suda Republike Hrvatske, br. I Kž 439/04-6.

32 Ibid.

3. KAZNENO DJELO TRGOVANJA LJUDIMA

Trgovanje ljudima (engl. *Trafficking in human beings*) jedan je od najvećih problema i zločina današnjeg vremena. Prema podacima Ujedinjenih naroda, procjenjuje se da je danas u svijetu 27 milijuna robova, a da se godišnje trguje s dva do četiri milijuna ljudi.³³

Navodi se kako zarada od trgovanja ljudima iznosi dvanaest milijardi dolara godišnje i kao takva prelazi iznos zarade ostvarene prodajom droge i oružja.³⁴ Sličan podatak, koji proizlazi iz statističkih podataka međunarodnih organizacija, ukazuje na prihod od trgovanja ljudima na razini između 7 i 13 milijardi dolara na godinu, što je povećanje od 400 posto u odnosu prema stanju prije 10 godina.³⁵

Konvencija UN protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta s dva protokola, Briselska deklaracija o sprječavanju i borbi protiv trgovanja ljudima,³⁶ Konvencija Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja,³⁷ Direktiva 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća o prevenciji i borbi protiv trgovanja ljudima i zaštiti žrtava trgovanja ljudima,³⁸ međunarodni su izvori kojima je uređeno kazneno djelo trgovanja ljudima.³⁹

Prema Protokolu za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje trgovanja ljudima, posebice žena i djece, kojim se dopunjuje Konvencija, *trgovanje ljudima* navodi se kao svako *vrbovanje, prijevoz, transfer, pružanje utočišta i prihvata osoba*, pomoću prijetnje ili uporabe sile ili drugih oblika prinude, otmice, prijevare, zlorabe ovlasti ili položaja bespomoćnosti ili davanje ili primanje plaćanja ili sredstava, da bi se postigla privola osobe koja ima kontrolu nad drugom osobom, radi izrabljivanja.⁴⁰

Novi kazneni zakon (objavljen u Narodnim novinama 7. studenog 2011. godine)⁴¹ koji je stupio na snagu 1. siječnja 2013. godine promijenio je i razdvojio dosadašnji članak 175. *Trgovanje ljudima i ropstvo*⁴² na dva kaznena djela; članak 106.

33 Više o tome na: <http://www.ungift.org/docs/ungift/pdf/knowledge/ebook.pdf> (01.10.2015.).

34 Turčin, K., *Kupi me, prodaj me*, Banka, br. 04/2003., str. 66.

35 Kovčič Vukadin, I., Jelenić, D., *Trgovanje ljudima: kriminološki i kaznenopravni aspekt*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, vol. 10, br. 2/2003., str. 666.

36 Vidi: <http://www.belgium.iom.int/STOPConference/Conference%20Papers/brudeclaration.pdf> (01.10.2015.).

37 Zakon o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima; NN, MU, br. 7/2007.

38 Direktiva zamjenjuje Okvirnu Odluku Vijeća Europske unije o suzbijanju trgovanja ljudima od 19. srpnja 2002. godine (2002/629/JHA); Directive 2011/36/EU of the European Parliament and of the Council of 5 April 2011 on preventing and combating trafficking in human beings and protecting its victims, and replacing Council Framework Decision 2002/629/JHA, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32011L0036>.

39 Više o tome: Božić, V., *Trgovanje ljudskim organima kao oblik organiziranog kriminaliteta*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, doktorska disertacija, 2012., str. 70.-93.

40 Izrabljivanje će minimalno uključiti, iskorištavanje prostitucije drugih ili drugih oblika seksualnog iskorištavanja, prisilni rad ili usluge, ropstvo ili odnose slične ropstvu, podčinjavanje ili odstranjivanje organa. Članak 3.a. Protokola o prevenciji, suzbijanju i kažnjavanju trgovanja ljudima, posebno ženama i djecom, NN, MU, br. 11/2004.

41 Kazneni zakon, NN, br. 125/2011.

42 Pri izradi novoga Kaznenog zakona posebna se pozornost posvetila kaznenim zakonodavstvima

Trgovanje ljudima i članak 105. *Ropstvo*, koji se nalaze na početku posebnog dijela u glavi devetog naslova *Kaznena djela protiv čovječnosti i ljudskog dostojanstva*.

U zakonski tekst kaznenog djela *Ropstvo*⁴³ vraćena je inkriminacija *poticanje drugog da proda svoju slobodu ili slobodu osobe koju uzdržava ili se o njoj brine* koja je izmjenama Kaznenog zakona 2004. godine ukinuta, tako da je ovakvo ponašanje sada usklađeno s Dopunskom konvencijom o ukidanju ropstva, trgovine robljem i ustanova i prakse sličnih ropstvu. Zakonski okvir kazne ostao je isti. Posebno je odvojena inkriminacija u stavku 2. *tko prevozi ljude koji se nalaze u ropskom ili njemu sličnom odnosu* za koju je zakonom predviđen blaži kazneni okvir, kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina. To predstavlja logično rješenje s obzirom na to da prijevoznika možemo više tretirati kao pomagača u počinjenju kaznenog djela, a ne konkretno počinitelja.⁴⁴ Povećan je i posebni maksimum kazne za kvalificirani oblik, ako je ono počinjeno prema djetetu ili maloljetnoj osobi, dok je posebni minimum smanjen, tako da je prijašnja kazna zatvora od najmanje pet godina promijenjena na kaznu zatvora od tri do petnaest godina.⁴⁵

Prema odredbi članka 106. stavka 1. KZ/11 za kazneno djelo trgovanja ljudima kaznit će se, kaznom zatvora od jedne do deset godina, tko:

- bilo kojim od navedenih sredstava (*means*) *uporabom sile ili prijetnje, obmanom, prijevaram, otmicom, zlouporabom ovlasti ili teškog položaja ili odnosa ovisnosti, davanjem ili primanjem novčane naknade ili druge koristi radi dobivanja pristanka osobe koja ima nadzor nad drugom osobom, ili na drugi način*

- *počini radnju (activities) vrbuje, preveze, prevede, skriva ili prima osobu ili razmjenjuje ili prenosi nadzor nad osobom*

- *radi svrhe (purpose) iskorištavanja njezinog rada putem prisilnog rada ili služenja, uspostavom ropstva ili njemu sličnog odnosa, ili radi njezinog iskorištavanja za prostituciju ili druge oblike spolnog iskorištavanja uključujući i pornografiju ili za sklapanje nedozvoljenog ili prisilnog braka, ili radi uzimanja dijelova njezinog tijela, ili radi njezinog korištenja u oružanim sukobima ili radi činjenja protupravne radnje.*⁴⁶

Kazneno djelo može se počinuti jedino izravnom namjerom jer je počinitelj svjestan svoga djela i želi njegovo počinjenje, on zna da se radi o žrtvi i želi iskoristiti njezin takav položaj. Pristanak osobe na iskorištavanje ili na trgovanje bez utjecaja je na postojanje kaznenog djela. Riječ je o blanketnom kaznenom djelom jer se njime čini povreda blanketne norme međunarodnog prava na koju se poziva kazneni zakon.

Njemačke, Švicarske i Austrije.

43 Čl. 105. Kaznenog zakona.

44 Počinitelj je onaj tko drugog stavi u ropски odnos ili ga drži u takvom odnosu, kupi, proda, preda ili posreduje u kupnji, prodaji ili predaji.

45 Čl. 105. st. 3. Kaznenog zakona, NN, br.125/2011., 144/2012., 56/2015., 61/2015.

46 Istom kaznom, kaznit će se tko vrbuje, preveze, prevede, skriva ili prima dijete, ili razmjenjuje, ili prenosi nadzor nad djetetom radi iskorištavanja njegovog rada putem prisilnog rada ili služenja, uspostavom ropstva ili njemu sličnog odnosa, ili radi njegovog iskorištavanja za prostituciju, ili druge oblike spolnog iskorištavanja uključujući i pornografiju, ili za sklapanje nedozvoljenog ili prisilnog braka, ili za nezakonito posvojenje, ili radi uzimanja dijelova njegovog tijela, ili radi njegovog korištenja u oružanim sukobima; čl. 106. st. 2. Ibid.

Kaznenim djelom proširena je inkriminacija na općenito činjenje protupravne radnje, na sklapanje nedozvoljenog ili prisilnog braka te na korištenje osobe u oružanim sukobima, što nije bilo *explicite* navedeno u prijašnjem kaznenom zakonu, mada se uglavnom smatralo kao način trgovanja ljudima. Ovom izmjenom ispravljena je i uklonjena takva nejasnoća. Stavkom 3. istoga članka ublažena je odredba koja propisuje otegotnu okolnost *kad je kaznenim djelom prouzročena smrt* jedne ili više osoba, tako da navodi *kad je kaznenim djelom svjesno doveden u opasnost* život jedne ili više osoba, čime je pomaknuta granica već na samu opasnost od moguće smrti.⁴⁷ Povećana je i kazna za počinitelja koji, znajući da je osoba žrtva trgovanja ljudima, koristi njezine usluge koje su rezultat jednog od oblika iskorištavanja s kazne zatvora od tri mjeseca do tri godine na kaznu zatvora od jedne do deset godina zatvora,⁴⁸ što je opravdano iz razloga postojanja *svijesti* i unatoč tome *htijenja* na počinjenje kaznenog djela.

Novina uvedena KZ/11 je i kaznena odgovornost za osobu koja zadrži, oduzme, sakrije, oštetiti ili uništi putnu ispravu ili ispravu o dokazivanju identiteta druge osobe s namjerom omogućavanja počinjenja kaznenog djela trgovanja ljudima.⁴⁹ I pokušaj takvog činjenja je kažnjiv.⁵⁰ S obzirom na to da osoba koja napravi takav učin, ne mora biti nužno i počinitelj kaznenog djela trgovanja ljudima, ova inkriminacija trebala je odavno biti uvedena u naše kazneno zakonodavstvo jer je oduzimanje putnih isprava jedna od uobičajenih radnji trgovaca ljudima i njihovih pomagača, a kako bi se žrtvu onemogućilo za eventualni mogući bijeg. U izvješću GRETA-e navodi se nužnost kriminalizacije krivotvorenja putnih ili osobnih dokumenata, oduzimanja, skrivanja te njihovog uništavanja kao i davanje na uporabu i nabava istih, onda kad su počinjena namjerno i radi trgovanja ljudima.⁵¹ Konvencija Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima, također, člankom 20. propisuje obvezu svake države stranke da usvoji zakonodavne i druge mjere potrebne s ciljem utvrđenja kao kaznenih djela: krivotvorenje putne ili isprave o dokazivanju identiteta; pribavljanje ili priskrbljivanje takve isprave; zadržavanje, oduzimanje, skrivanje, oštećivanje ili uništavanje putne ili isprave o dokazivanju identiteta druge osobe, a koja su izvršena namjerno i radi omogućavanja trgovanja ljudima.⁵²

Usporedimo li definiciju Kaznenog zakona u odnosu na kriminalizirane radnje vezane uz osobne i putne dokumente žrtve trgovanja ljudima i GRETA izvješća u

47 "Ako je kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka počinjeno prema djetetu, ili je kazneno djelo iz stavka 1. ili 2. ovoga članka počinila službena osoba u obavljanju svoje službe, ili je počinjeno u odnosu na veći broj osoba, ili je svjesno doveden u opasnost život jedne ili više osoba, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od tri do petnaest godina." Čl. 106. st. 3. Ibid.

48 Čl. 106. st. 4. Ibid.

49 Čl. 106. st. 5. Ibid.

50 Čl. 106. st. 6. Ibid.

51 Report concerning the implementation of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings by Croatia, http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/trafficking/Docs/Reports/GRETA_2011_20_FGR_HRV_en.pdf (01.10.2015.)

52 Konvencija Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima usvojena je u Varšavi 16. svibnja 2005. godine, Zakon o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima, NN, MU, br. 07/2007., Objava o stupanju na snagu Konvencije Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima, NN, MU, br. 10/2007.

kojem je navedeno što bi sve trebalo biti kriminalizirano; za uočiti je nedostatak u hrvatskom kaznenom zakonu koji nije naveo *krivotvorenje* putnih ili osobnih dokumenata, već samo navodi tko *zadrži, oduzme, sakrije, ošteti ili uništi*. U skladu s navedenim, a budući da je riječ o krivotvorenju putnih ili osobnih dokumenata u svrhu počinjenja teškog kaznenog djela trgovanja ljudima, valjalo bi takav čin zasebno inkriminirati.⁵³ GRETA, također, navodi kako u Hrvatskoj ne postoji jedinstven Zakon protiv trgovanja ljudima, već da je takva odredba sadržana u članku 106. KZ-a pod nazivom *Trgovanje ljudima*. S obzirom na to da trgovanje ljudima uključuje različite oblike iskorištavanja ljudi protivno međunarodnim pravilima te time i povredu ljudske slobode i dostojanstva, vrijedi u skladu s navedenim, razmisliti i o Zakonu koji bi u potpunosti regulirao kaznenopravnu materiju trgovanja ljudima.

Zakonodavac je inkriminirao i kupnju, prodaju, predaju, prevođenje, poticanje, kao i posredovanje u kupnji, prodaji i predaji, koje nisu navedene ni u Konvenciji Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima⁵⁴ niti u Palermo Protokolu. Može li se pružanje utočišta, kako navodi Protokol, izjednačiti sa skrivanjem prema našem KZ-u? Jer, naime, pružanje utočišta nije obilježje bića kaznenog djela trgovanja ljudima budući da ga Kazneni zakon ne navodi. Isto tako je i s pojmom transfera i premještanja koji se ne navode u našem zakonu. Stoga bi valjalo navedene nejasnoće ukloniti.

Članak 106. Kaznenog zakona štiti žrtve trgovanja ljudima te žrtva kaznenog djela trgovanja ljudima nije kažnjiva. Konvencija Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima, također, propisuje državama strankama obvezu nekažnjavanja žrtve te navodi *svaka će strana, u skladu s temeljnim načelima svog pravnog sustava, osigurati mogućnost da se kazne ne izriču žrtvama za njihovo sudjelovanje u nezakonitim aktivnostima, u onoj mjeri u kojoj su one bile prisiljene to činiti*.⁵⁵ Zanimljivo je za spomenuti kako Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog kriminaliteta niti Protokol za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje trgovanja ljudima, posebice žena i djece, ne navodi takvu odredbu. Odredba o nekažnjavanju žrtve propisana je jedino u Protokolu protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom u kojem se navodi *migranti neće biti podložni kaznenom progonu prema ovom Protokolu zbog činjenice da su objekt ponašanja navedenog u članku 6*.⁵⁶

Za dovršenje kaznenog djela trgovanja ljudima ne traži se da je došlo do iskorištavanja, već je potrebno da je počinitelj bilo kojim od opisanih sredstava (*sila, prijetnja, prijevara, otmica*) ostvario bilo koju od radnji (*kupi, preda, prevozi, prevede, potiče ili posreduje u kupnji*),⁵⁷ što potvrđuje i sudska praksa: *Kazneno djelo iz čl. 175. st. 2. KZ-a dovršeno je učinom jednog ili više oblika radnji propisanih u zakonskom*

53 Ako bi se radilo o krivotvorenju putne isprave u svrhu počinjenja kaznenog djela trgovanja ljudima, prema važećem KZ-u, radit će se o stjecaju kaznenog djela trgovanja ljudima i kaznenog djela krivotvorenja isprave prema čl. 278. KZ-a.

54 Konvencija Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima, NN, MU, br.7/2007.

55 Čl. 26. Ibid.

56 Članak 5. Protokola protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom.

57 Kazneno djelo formalno je dovršeno kad je počinitelj bilo kojim od opisanih sredstava (*means*) ostvario bilo koju od aktivnosti (*activities*); vidi: Derenčinović, D., *Nisu na prodaju – o pravima žrtava trgovanja ljudima nakon presude Europskog suda za ljudska prava u predmetu Rantsev protiv Cipra i Rusije*, Godišnjak Akademije pravnih znanosti Hrvatske, br. 1/2010., str. 56.

opisu djela, u konkretnom slučaju kupovinom (opt. M.M.), odnosno predajom drugoj osobi maloljetne osobe radi iskorištavanja (opt. E.S.). Prema tome, kada je opt. E.S. doveo i predao maloljetnu oštećenicu opt. M.M. da bi se ista bavila prostitucijom, primivši u to ime 2.500 DEM, ostvarila su se sva bitna obilježja dovršenog kaznenog djela uspostave ropstva i prijevoza robova iz čl. 175. st. 2. KZ-a.⁵⁸ Ukoliko je došlo do iskorištavanja, radit će se o otegotnoj okolnosti o kojoj sud mora voditi računa pri odmjeravanju kazne. Trenutkom kad je započelo iskorištavanje objekta radnje smatra se da je i kazneno djelo materijalno dovršeno. U prilog tome govori nam i sljedeća presuda: *Budući da je za pojam dovršenog kaznenog djela iz čl. 175. st. 1. KZ-a dovoljno, da je počinitelj drugo lice stavio u ropstvu sličan odnos i da je djelo izvršeno momentom stavljanja time, da se ono vrši sve dok takovo stanje traje, to samo vrijeme trajanja tog protupravnog stanja nije od značaja za postojanje djela, ali može utjecati na odmjeravanje kazne.*⁵⁹

4. ODNOS KRIJUMČARENJA LJUDI I TRGOVANJA LJUDIMA

Nekad je i u praksi, vrlo teško razlikovati ta dva kaznena djela, s obzirom na okolnosti i način počinjenja kaznenog djela. Dosta je slučajeva gdje su žrtve trgovanja ljudima bile prvo krijumčarene osobe da bi protekom nekoga kratkog vremena njihov odnos prerastao u drugi vid kriminalne radnje, trgovanje ljudima. Stoga je vrlo važno već pri samoj istrazi o počinjenom kaznenom djelu uočiti radi li se o krijumčarenju ljudi ili trgovanju ljudima. Prvenstveno, ovdje treba misliti na žrtvu kaznenog djela trgovanja ljudima, koja kao takva, uživa sasvim drugi pristup.

U tablici br. 2. navedene su osnovne razlike između kaznenog djela trgovanja ljudima i krijumčarenja ljudi.⁶⁰

TRGOVANJE LJUDIMA	KRIJUMČARENJE LJUDI
Žrtva može i ne mora prijeći granicu. Žrtvom se može trgovati unutar jedne države.	Krijumčarene osobe ilegalno prelaze granicu.
Cilj trgovaca ljudima je eksploatacija žrtve.	Cilj krijumčarenja je zarada od ilegalnog prebacivanja osoba preko granice.
Žrtva može i ne mora dati pristanak za prelazak preko granice.	Krijumčarena osoba daje pristanak za prelazak preko granice.
Žrtva ostaje u odnosu s trgovcima ljudima.	Nakon prelaska prestaje svaki odnos krijumčara i krijumčarenih.

Tablica br. 2.: Osnovne razlike između kaznenog djela trgovanja ljudima i kaznenog djela krijumčarenja ljudi⁶¹

58 Presuda Vrhovnog suda RH, br. Kžm 35/08-5.

59 Presuda Vrhovnog suda RH, br. I Kž 741/04-5.

60 Više o tome vidi: U.S. State Department, dostupno na: portal U.S. State Department, <http://www.state.gov/m/ds/hstcenter> (1.10.2015.) i *International Centre for Migration Policy Development (ICMPD), Difference between Smuggling and Trafficking*, u: *United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), Smuggling of Migrants: A Global Review and Annotated Bibliography of Recent Publications* (UNODC: New York, 2011.), dostupno na: portal UNODC, https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/Migrant-Smuggling/Smuggling_of_Migrants_A_Global_Review.pdf (17.09.2015).

61 Više o tome: Trgovina ljudima – priručnik za vršnjačku edukaciju s analizom dobrih praksi

Trgovanje ljudima i krijumčarenje ljudi, ako se radi o trgovanju ljudima s međunarodnim elementom koji uključuje prelazak državne granice, mogu biti u odnosu stjecaja dva kaznena djela, kaznenog djela trgovanja ljudima prema članku 106. KZ-a i kaznenog djela protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka u RH, drugoj državi članici EU-a ili potpisnici Šengenskog sporazuma prema članku 326. KZ-a.

U tablici br. 3. navedene su razlike između trgovanja ljudima i krijumčarenja ljudi prema *Human smuggling and trafficking Centru*.

TRGOVANJE LJUDIMA	KRIJUMČARENJE
Uži je pojam u odnosu na krijumčarenje ljudi.	Širi je pojam u odnosu na trgovanje ljudima.
Mora sadržavati elemente prijevare, nasilja i prisile.	Krijumčarena osoba surađuje.
Žrtve su one osobe kojima se trguje.	Ne postoji prisila.
Obuhvaća prisilni rad i iskorištavanje žrtve.	Krijumčarene osobe nisu žrtve, one ilegalno prelaze državnu granicu.
Osobe se stavljaju u ropstvo, ograničava im se sloboda kretanja, oduzimaju im se dokumenti.	Osobe nisu u ropskom položaju, one mogu slobodno kad god požele otići.
Ne mora nužno uključivati stvarno kretanje žrtve iz države u državu.	Krijumčarena osoba čini ilegalni ulazak iz jedne države u drugu državu.
Ne postoji zahtjev za ilegalni prijelaz državne granice.	Krijumčarenje uvijek obuhvaća međunarodni element.
Osoba se mora nalaziti na prisilnom radu.	Krijumčarena osoba uvijek se nalazi u stranoj državi ili u nju pokušava ući.

Tablica br. 3.: *Razlika između trgovanja ljudima i krijumčarenja ljudi prema Human smuggling and trafficking Centru*⁶²

5. NEZAKONITI PRELASCI DRŽAVNE GRANICE – OŠTEĆENE OSOBE, POČINITELJI KAZNENOG DJELA I OSOBE ZATEČENE U ILEGALNOM PRIJELAZU

Posljednjih desetak godina, u Republici Hrvatskoj zabilježen je veliki porast ilegalnih migracija, migracija koje imaju sva obilježja i karakteristike organiziranoga kriminaliteta. Sve učestalije državljani trećih zemalja, preko teritorija RH, pokušavaju ući u neke od država zapadne Europe. Kako bi ostvarili svoj cilj, obraćaju se kriminalnim organizacijama koje se bave krijumčarenjem ljudi da im pomognu. U ilegalnom prijelazu državnih granica prosječno sudjeluje do dvadesetak sudionika s

preventivno-edukativnih radionica, *ASTRA–Akcija protiv trgovine ljudima*, 2008., str. 10.; više o tome isto: Gluić, S. i Pentavec, L., *Suzbijanje krijumčarenja i trgovanja ljudima*, Priručnik za graničnu policiju, 2007., Zagreb, Međunarodna organizacija za migracije, str. 8.-9.

62 The Human Smuggling and Trafficking Center FACT SHEET: Distinctions between Human Smuggling and Human Trafficking APRIL 2006, 01.10.2015, <http://www.state.gov/documents/organization/90541.pdf>.

različitim zadacima prema organiziranoj podjeli rada.⁶³ Krijumčarene osobe u pravilu se ne zadržavaju na području Republike Hrvatske, dok su Zagreb i Rijeka dva glavna tranzitna mjesta gdje se nezakoniti migranti zadržavaju neko kraće vrijeme. Razlog tomu je da stupe u kontakt s ljudima koji će im pomoći nezakonito prijeći državnu granicu. Najviše takvih pomagača bilo je iz Hrvatske, Srbije, Slovenije, Kosova, Bosne i Hercegovine, Albanije i Turske.⁶⁴

U posljednje vrijeme, pojačane su nezakonite migracije sa sjevera Afrike i Bliskog istoka, pogotovo Afganistana i Sirije, zbog sukoba na njihovom državnom teritoriju. Najzastupljeniji su u nezakonitim prelascima državne granice državljani Afganistana, Sirije, Eritreje, Somalije i Pakistana. Migranti iz Azije i Afrike najčešće koriste, tzv. zapadnobalkansku rutu, prelaze preko Turske i Grčke u Makedoniju ili Bugarsku, a zatim u Srbiju gdje ih većina dalje odlazi u Mađarsku, dok drugi dio migranata ulazi na područje Republike Hrvatske. Do kolovoza 2015. godine u Mađarskoj je zabilježeno 142 649 nezakonitih ulazaka tom rutom.⁶⁵ U zadnje dvije godine bilježi se i rast državljana Albanije, Makedonije i Srbije u ilegalnim prelascima državne granice.⁶⁶ Sve već uhodane rute kojima se služe nezakoniti migranti važno je imati pod stalnim nadzorom i pratnjom, ali isto tako, pod posebnom pažnjom trebaju biti i rute trgovanja drogom i oružjem. Djeca ilegalni migranti, koja se nalaze u stranoj državi bez ikakvih dokumenta i bez osoba koje o njima vode ili bi vodile brigu, trebaju biti pod većom paskom, jer takva su djeca najlakši *plijen* trgovaca ljudima.

U tablici br. 4. pokazan je osjetni porast broja uhvaćenih krijumčarenih ljudi od 1996. do 2001. godine.⁶⁷ Tako je u 1998. godini broj prijavljenih za kazneno djelo protuzakonitog prebacivanja osoba preko državne granice iz članka 177. KZ-a, iznosio 221, dok je u 2000. godini porastao za više od 120 % i iznosio je 487 prijava.⁶⁸

Godina	Broj pokušaja ilegalnih ulazaka u RH
1996.	3,200
1997.	8,303
1998.	10,556

63 Nađ, I., *Krijumčarenje osoba*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, vol. 5., br. 2/1998., str. 577.-604.

64 *Od nedavno postoje naznake da nekolicina državljana afroazijskih zemalja, tražitelja azila u Hrvatskoj, počinju organizirati nezakonite prelaske iz Hrvatske u zemlje EU.; iz Izvješća ministra unutarnjih poslova o obavljanju policijskih poslova u 2014. godini*, dostupno na: portal Hrvatski sabor, www.sabor.hr (1.10.2015.).

65 Vidi: Europska komisija: Zajednička komunikacija Europskom parlamentu i Vijeću: Rješavanje izbjegličke krize u Europi: Uloga vanjskog djelovanja EU-a; dostupno na: www.ipex.eu/IPEXL-WEB/.../082dbcc54fba422014fc29c1b960061. (1.10.2015.).

66 Više o tome: MUP, *Izvješće ministra unutarnjih poslova o obavljanju policijskih poslova u 2014. godini*, dostupno na: portal Hrvatski sabor, www.sabor.hr (1.10.2015.).

67 Prema statističkim podatcima MUP: *Migracije kao globalni i lokalni problem*, dostupno na: portal MUP, http://artefact.mi2.hr/_a01/lang_hr/report_katanec_hr.htm, (1.10.2015.).

68 Vidi: Zadnik, S., *Kaznena djela protuzakonitog prebacivanja osoba preko državne granice iz čl. 177. KZ-a*, Hrvatska pravna revija, 2002., str. 81.-85.

1999.	12,340
2000.	24,180
2001.	17,038

Tablica br. 4.: Broj ilegalnih pokušaja prijelaza državne granice od 1996. do 2001.

Za nezakoniti prijelaz državne granice krijumčarena osoba, platit će krijumčarima koliko treba, cijene se kreću od pet stotina pa sve do pet tisuća eura, ovisno o vrsti prijevoza, broju prijeđenih granica i riziku.⁶⁹ Tijekom 2013. godine granična je policija za 11.555 stranih državljana ustvrdila da ne ispunjavaju uvjete za ulazak i boravak u Republici Hrvatskoj i na temelju toga odbila im ulazak.⁷⁰ Kao što se navodi u izvještajima Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske (MUP), najčešći ilegalni prijelazi državne granice poduzimaju se preko legalnih graničnih prijelaza uz korištenje tuđih ili krivotvorenih isprava.⁷¹ Krijumčarenim ljudima se nakon *uspješno završenog posla* oduzimaju lažni i krivotvoreni putni dokumenti koji se ponovno s namjerom vraćaju u opticaj.⁷² Granična policija je u 2014. godini kod 330 osoba otkrila 331 krivotvorenu ispravu i 53 tuđe isprave, što je povećanje otkrivenosti za 16 % u odnosu na prethodnu godinu.⁷³ Nužnim se nameće, pronaći adekvatan *modus operandi* zbog što veće zaštite putnih isprava i osobnih dokumenata od krivotvorenja i njihovih upotreba pri nezakonitom prelasku državne granice. U skladu s navedenim, prije svega, prijeka je potreba *de lege ferenda* osigurati jači nadzor i kontrolu na državnim granicama. Stručni i vrhunsko obučeni kadar koji radi na državnoj granici mora se osigurati te je, u skladu s tim, potrebno uložiti sve napore kao bi se takav kadar školovao i obučio. Ne smije se dogoditi, primjerice, da policijski ili carinski djelatnik propusti osobe preko granice, a da uopće niti ne pogleda njihove dokumente, što zna biti čest slučaj. Takvo nešto ne smije se događati pri kontroli državnih granica.

U svrhu krijumčarenja ljudi, vozila su preuređena na način da se koriste dvostruka dna kamiona, posebno su napravljene pregrade tovarnih sanduka ili cerade

69 Nezakonitim ulaskom u Republiku Hrvatsku smatra se ako stranac: 1. prijeđe državnu granicu izvan mjesta ili vremena određenog za prelazak državne granice, 2. izbjegne graničnu kontrolu, 3. uđe dok je na snazi zabrana ulaska i boravka u Republici Hrvatskoj, 4. uđe prije proteka roka iz članka 46. stavka 4. ovoga Zakona, 5. uđe na temelju tuđe ili krivotvorene putne ili druge isprave koja služi za prelazak državne granice, odnosno vize ili odobrenja boravka; čl. 39. Zakona o strancima, NN, br.130/2011., 74/2013.

70 Više o tome: MUP, *Izviješće ministra unutarnjih poslova o obavljanju policijskih poslova u 2013. godini*, dostupno na: portal Hrvatski sabor, www.sabor.hr (1.10.2015.).

71 144 krivotvorene putovnice otkrivene su u 2013. godini, što je povećanje za 42,6 % u odnosu na 2012. godinu kada ih je otkriveno 101. Otkrivene su i krivotvorene boravišne dozvole, njih 19, tijekom 2013. godine. Potrebno je skrenuti pozornost na ovu vrstu dokumenata jer je to dokument koji olakšava ulazak, kretanje i boravak u EU, čime je postala poželjna i za nezakonite migrante i krivotvoritelje. Ibid.

72 Potpuno krivotvorenje dokumenata najčešći je način krivotvorenja, podatci se potpuno preinačuju, druga fotografija se umeće. Takvo krivotvorenje dokumenta najviše se čini u putnim ispravama, osobnim iskaznicama i vizama. Ibid.

73 Više o tome: MUP, *Izviješće ministra unutarnjih poslova o obavljanju policijskih poslova u 2014. godini*, dostupno na: portal Hrvatski sabor, www.sabor.hr (1.10.2015.).

kamiona. Koriste se prostori između krovova i donjih oplata željezničkih vagona, a bunkereri namijenjeni prtljazi tada su u drugoj u funkciji. Jedno od češće korištenih prijevoznih sredstava je vlak u kojem krijumčarene osobe imaju mogućnost skriti se u toalete ili vagone teretnih vlakova, ali koriste se i *rent-a-car*⁷⁴ i *taksi* vozila. Shodno navedenom, nužna je modernizacija sve opreme koja se koristi na državnoj granici. Sustav za praćenje i cjelovita tehnička opremljenost moraju biti dostupni i raspoloživi.

Ilegalno se pokušava, s druge strane, prijeći granicu izvan graničnih prijelaza pješice preko nepreglednih zelenih površina, rijeka na mjestima gdje je nizak vodostaj ili prijevozom čamcima.⁷⁵

Iz tablice br. 5. proizlazi kako se, od 2007. do 2010. godine, brojčano stanje prijavljenih krijumčara, ali i osoba zatečenih u ilegalnom prijelazu državne granice, osjetno smanjilo.⁷⁶ Međutim, možemo li reći da je to pravo stanje, kolika je u biti “*tamna brojka*” toga kaznenog djela, a koju možemo samo nagađati.

Ako uzmemo razdoblje od još godinu dana prije i dvije godine kasnije, dakle od 2006. do 2012. godine, broj nezakonitih prelazaka državne granice kretao se od 5.500 u 2006. do 1.500 nezakonitih prelazaka u 2009. godini, kada iznova počinje rasti brojčano stanje. U 2010. godini bilo je 1.948 nezakonitih prelazaka državne granice, a u 2011. godini evidentiran je 3.641 ilegalan prijelaz državne granice, što čini porast od 77,67 % u odnosu na prethodnu godinu. Slična je situacija i u 2012. godini, stoga se nameće nužna potreba donošenja određenih mjera u upravljanju državnom granicom.⁷⁷

Godina	Članak 177. KZ-a, kazneno djelo protuzakonitog prebacivanja osoba preko državne granice	Prijavljeni krijumčari	Osobe zatečene u ilegalnom prelasku
2010.	89	81	1948
2009.	136	126	1546
2008.	214	189	2013
2007.	464	339	4000

Tablica br. 5.: Brojčano stanje zatečenih i prijavljenih osoba u ilegalnom prijelazu državne granice te utvrđenih kaznenih djela protuzakonitog prebacivanja osoba preko državne granice⁷⁸

74 “... koristeći više vozila u vlasništvu I-okr. E.T. i dobivena osobna vozila od okrivljenih M. i M. Z. kao i iznajmljena vozila Rent-a-car agencija sa područja P. i V., preko državne granice u RH Sloveniju prevozili IV-okr. D.B., VII-okr. S.T. i VIII-okr. A.L. uz pratnju i pomoć I-okr. E.T. ...”
Iz presude Vrhovnog suda, broj: II-4 Kr-595/01-3.

75 Nađ, I., *op. cit.*

76 Prema tablici br. 2., 2000. godine evidentirano je 24.180 pokušaja ilegalnih ulazaka u RH, dok je deset godina kasnije, prema tablici br. 3., evidentirano svega 1.948 osoba koje su pokušale nezakonito ući u RH.

77 Vidi: MUP, *Migracijska politika RH za razdoblje od 2013. do 2015. godine*, dostupno na: portal MUP, <http://www.mup.hr/UserDocsImages/minstarstvo/2013/MIGRACIJSKA%20POLITIKA%202013-2015.pdf> (1.10.2015.).

78 Državni zavod za statistiku (DZS), dostupno na: portal DZS, <http://www.dzs.hr> (1.10.2015.).

U 2006. godini evidentirana su 1983 prekršaja nezakonitog boravka u RH.⁷⁹ Od toga broja 87 % svih prekršaja nezakonitog boravka (1727) odnosio se na državljane Bosne i Hercegovine (502), bivše Srbije i Crne Gore (496), Albanije (444), Moldavije (102) i Makedonije (95).⁸⁰

Tablica br. 6. prikazuje brojčano stanje oštećenih osoba protuzakonitim ulaskom, kretanjem i boravkom na području RH u posljednje dvije godine. Primjetan je osjetni pad od 75 % ukupno oštećenih osoba u 2014. godini u odnosu na 2013. godinu.

Članak 326. KZ-a, protuzakonito ulaženje, kretanje i boravak u RH 2014. godine													
Oštećeni	Pravne osobe	Fizičke osobe	M	Ž	Djeca do 14	14-22	22-26	26-30	30-40	40-50	50-60	+60	Stranci
14	12	2	2	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1
Članak 326. KZ-a, protuzakonito ulaženje, kretanje i boravak u RH 2013. godine													
Oštećeni	Pravne osobe	Fizičke osobe	M	Ž	Djeca do 14	14-22	22-26	26-30	30-40	40-50	50-60	+60	Stranci
56	54	2	2	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-

Tablica br. 6.: *Oštećene osobe kaznenim djelom protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka u RH u 2013. i 2014. godini*⁸¹

Članak 326. KZ-a, protuzakonito ulaženje, kretanje i boravak u RH 2014. godine													
Počinitelji	Pravne osobe	Fizičke osobe	M	Ž	Djeca do 14	14-22	22-26	26-30	30-40	40-50	50-60	+60	Stranci
80	-	80	77	3	-	-	11	8	22	27	5	7	26
Članak 326. KZ-a, protuzakonito ulaženje, kretanje i boravak u RH 2013. godine													
Počinitelji	Pravne osobe	Fizičke osobe	M	Ž	Djeca do 14	14-22	22-26	26-30	30-40	40-50	50-60	+60	Stranci
116	-	116	110	6	-	6	15	12	34	34	11	4	40

Tablica br. 7.: *Počinitelji kaznenog djela protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka u RH u 2013. i 2014. godini*⁸²

79 Prema čl. 101. Zakona o strancima, stranac nezakonito boravi ako: 1. nije na kratkotrajnom boravku, 2. nema valjano odobrenje za privremeni ili stalni boravak, 3. mu nije odobren azil, supsidijarna ili privremena zaštita, odnosno nije tražitelj azila, 4. nije stranac iz članka 53. i članka 94. stavka 2. ovoga Zakona; Zakon o strancima, NN, br. 130/2011., 74/2013.

80 Vidi više: Hrvatski sabor, *Strategija migracijske politike za 2007./2008. godinu*, dostupno na: portal Hrvatski sabor, www.sabor.hr (1.10.2015.).

81 MUP, Statistički pregled u 2014. godini, dostupno na: portal MUP, http://www.mup.hr/UserDocsImages/statistika/2015/Statisticki_pregled_2014.pdf (1.10.2015.).

82 Ibid.

U tablici br. 7. brojčano su prikazani počinitelji kaznenog djela protuzakonitog ulaska, kretanja i boravka u RH u 2013. i 2014. godini. Kao i u prethodnoj tablici, i ovdje do izražaja dolazi pad broja počinitelja u odnosu na godinu prije, i to za 68 %.

Nezakoniti prelasci državne granice vidljivi su u tablici br. 8. U RH najviše je u 2014. godini nezakonitih prijelaza bilo na granici sa Srbijom, a iz Republike Hrvatske na granici sa Slovenijom. Situacija je bila ista godinu prije.

Najbrojniji su državljani Sirije, njih 550 u 2014. godini zatečeno je u nezakonitom prelasku državne granice, čime čine 14,1 % svih nezakonitih prelazaka u RH. Državljanima Albanije drugi su po brojnosti, bilo ih je 421, što je 60,1 % više u odnosu na godinu prije kada ih je bilo 263. Državljanima Afganistana, njih 388, zauzimaju treće mjesto u brojnosti nezakonitih prelazaka.⁸³

Na granici prema:	2013.	2014.	2014. u RH	2014. iz RH	Nepoznati dio granice
Sloveniji	1991	1430	123	1307	
Mađarskoj	48	49	16	33	
Srbiji	758	786	775	11	
Crnoj Gori	158	178	168	10	
BiH	525	694	626	68	
Pomorski i zračni promet	14	6	6	-	
Nepoznati dio granice	1240	771	-	-	771
Ukupno	4734	3914	1714	1429	771

Tablica br. 8.: *Nezakoniti prelasci državne granice prema susjednim zemljama*⁸⁴

Od 2007. do 2010. godine, prema izvještajima MUP-a, situacija je, što se tiče krijumčarenih ljudi, bila sljedeća. U 2007. godini, najviše je državljanima Srbije i Crne Gore, Albanije, Bosne i Hercegovine, Makedonije i Turske, evidentirano u ilegalnom prijelazu državne granice. U 2008. godini najviše je zabilježenih krijumčarenih ljudi iz Srbije, Bosne i Hercegovine, Turske, Makedonije i Albanije, dok je u 2009. godini najviše državljanima iz Bosne i Hercegovine, Srbije, Kosova, Albanije, Turske i Makedonije. U 2010. godini najzastupljeniji su ilegalci iz Bosne i Hercegovine, Afganistana, Srbije, Turske, Palestine i Albanije.⁸⁵

U tablici br. 9. prikazani su nezakoniti prelasci državne granice osoba prema državljanstvu u protekle dvije godine. U 2013. godini najviše je osoba bilo iz Sirije i Afganistana, a u 2014. godini iz Sirije, Albanije i Afganistana. Najveći porast u

83 Više o tome: MUP, *Izješće ministra unutarnjih poslova o obavljanju policijskih poslova u 2014. godini*, dostupno na: portal Hrvatski sabor, www.sabor.hr (1.10.2015.).

84 Broj nezakonitih prelazaka državne granice koji su uhvaćeni u pokušaju nezakonitog ulaska u RH, u pokušaju nezakonitog izlaska iz RH, te osobe koje je prihvatila policija susjedne države, MUP, *Statistički pregled u 2014. godini*, op. cit.

85 Vidi: MUP, *Migracijska politika RH za razdoblje od 2013. do 2015. godine*, dostupno na: portal MUP, <http://www.mup.hr/UserDocsImages/ministarstvo/2013/MIGRACIJSKA%20POLITIKA%202013-2015.pdf>, (1.10.2015.).

odnosu na prethodnu godinu, u 2014. godini, bilježe državljani Bangladeša, Albanije, Eritreje i Srbije.

Državljanstvo	2013.	2014.	+/- %
Afganistan	611	388	-36,50
Albanija	263	421	60,10
Alžir	255	128	-49,80
Bangladeš	33	107	224,20
Bosna i Hercegovina	195	187	-4,10
Eritreja	194	246	26,80
Kosovo	276	251	-9,10
Maroko	131	36	-72,50
Pakistan	207	194	-6,30
Sirija	720	550	-23,60
Somalija	314	90	-71,30
Srbija	78	103	32,10
Sudan	94	53	-43,60
Tunis	163	30	-81,60
Turska	101	67	-33,70
Ostale	1099	1063	-3,30
Ukupno	4734	3914	-17,30

Tablica br. 9.: *Nezakoniti prelasci državne granice po državljanstvu*⁸⁶

6. PREGLED I ANALIZA STANJA U HRVATSKOJ SUDSKOJ PRAKSI

6.1. Prijavljene, optužene i osuđene osobe za krijumčarenje ljudi

Tablica br. 10. prikazuje prijavljene punoljetne osobe za krijumčarenje ljudi. S obzirom na primjenu novog zakona, 2012. godina, sukladno članku 177. KZ-a, odnosi se na kazneno djelo protuzakonitog prebacivanja osoba preko državne granice, a 2013. godina, sukladno članku 326. KZ-a, na kazneno djelo protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka u RH. U 2012. godini primjetno je 20 % manje prijavljenih osoba nego godinu kasnije. Za 75 % prijavljenih osoba podignuta je u 2012. godini i optužnica, dok je u 2013. godini za preko 91 % prijavljenih osoba podignuta optužnica.

86 MUP, *Statistički pregled Temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2013. godini*, dostupno na: portal MUP, <http://www.mup.hr/UserDocsImages/statistika/2014/Statisticki%20pregled2013.pdf> (1.10.2015.) i MUP, *Statistički pregled Temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2014. godini*, dostupno na: portal MUP, http://www.mup.hr/UserDocsImages/statistika/2015/Statisticki_pregled_2014.pdf (1.10.2015.).

Prijavljene punoljetne osobe – KRIJUMČARENJE LJUDI		
	2013., članak 326. KZ-a, protuzakonito ulaženje, kretanje i boravak u RH	2012., članak 177. KZ-a, protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice
Ukupno:	118	95
Nepoznati počinitelji	2	3
Poznati počinitelji	116	92
Žene	3	3
Odbačena prijava	8	15
Prekinuta istraga	-	-
Obustavljena istraga	-	5
Podnesena optužnica	108	72
Skraćeni postupak	60	45
Bez kaznenog naloga	41	37
Uz kazneni nalog	19	8
Redoviti postupak	48	27
Neposredno	5	12
Nakon provedene istrage	43	15

Tablica br. 10.: Prijavljene punoljetne osobe⁸⁷

U tablici br. 11. brojčano su prikazane optužene osobe prema spolu i vrsti odluke. U 2012. godini, za kazneno djelo protuzakonitog prebacivanja osoba preko državne granice ukupno je optuženo 86 osoba, od čega je preko 71 % proglašeno krivima. Godinu dana kasnije, za kazneno djelo protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka u RH optuženo je više, ukupno 118 osoba, od čega je skoro 86 % proglašeno krivima. Zanimljivo je primijetiti kako niti u jednoj godini nije donesena oslobađajuća presuda.

Optužene punoljetne osobe prema spolu i vrsti odluke – KRIJUMČARENJE LJUDI		
	2013., članak 326. KZ-a, protuzakonito ulaženje, kretanje i boravak u RH	2012., članak 177. KZ-a, protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice
Ukupno:	118	86
Žene	13	6
Pokušaj	11	25
Proglašeni krivima	101	70
Odbačaj	3	-
Obustava kaznenog postupka	11	10
Oslobađajuća presuda	-	-
Odbijajuća	3	6

Tablica br. 11.: Optužene punoljetne osobe prema spolu i vrsti odluke⁸⁸

87 DZS, *Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2013. godini*, dostupno na: portal DZS, http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2014/SI-1528.pdf (1.10.2015.). DZS, *Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2012. godini*, dostupno na: portal DZS, http://www.dzs.hr/hrv_eng/publication/2013/si-1504.pdf (1.10.2015.).

88 Ibid.

Osuđene punoljetne osobe prema pokušaju i izrečenim sankcijama – KRIJUMČARENJE LJUDI		
	2013., članak 326. KZ-a, protuzakonito ulaženje, kretanje i boravak u RH	2012., članak 177. KZ-a, protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice
Ukupno:	101	98
Žene	10	5
Pokušaj	9	20
Visina zatvorske kazne ukupno	99	95
Ukupno 2-3 godine	69	1
Uvjetno 2-3 godine	1	-
Ukupno 1-2 godine	7	14
Uvjetno 1-2 godine	4	9
Ukupno 6-12 mjeseci	61	24
Uvjetno 6-12 mjeseci	43	20
Ukupno 3-6 mjeseci	27	41
Uvjetno 3-6 mjeseci	21	28
Ukupno 2-3 mjeseci	2	12
Uvjetno 2-3 mjeseci	1	8
Ukupno 1-2 mjeseci	1	3
Novčana kazna	2	3

Tablica br. 12.: *Osuđene punoljetne osobe prema pokušaju i izrečenim sankcijama*⁸⁹

Izrečene sankcije osuđenih osoba za kazneno djelo krijumčarenja ljudi prikazane su u tablici br. 12. Od ukupno 101 izrečene kazne za kazneno djelo protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka na području RH, 99 je izrečenih zatvorskih kazni, a samo su dvije izrečene novčane kazne. Od ukupno izrečenih zatvorskih kazni, 70 % bezuvjetnih je kazni zatvora koje se kreću u rasponu od 2 do 3 godine.

Može se zaključiti kako je u cilju suzbijanja krijumčarenja ljudi potrebno uočiti sva moguća mjesta na kojima se može ilegalno prijeći državna granica i ta mjesta što više je moguće imati pod stalnom prismotrom i nadzorom. Nužno je razmjenjivati podatke sa susjednim državama o ilegalnim prijelazima državnih granica, kontrolirati vozila i putnike na graničnim prijelazima uz otiskivanje pečata u putovnicu u cilju daljnje kontrole te u vrijeme pojačane gužve pojačati i broj djelatnika policije na kontroli vozila i putnika pri ulazu i izlazu iz zemlje. U tom je smislu značajna i suradnja djelatnika policije i carine, kao i djelatnika inspekcije rada i sudaca prekršajnih sudova u cilju sprječavanja krijumčarenja ljudi.

Sva nastojanja RH, ali i drugih država regije i EU u borbi protiv organiziranog kriminala ne mogu biti uspješna ako nije riječ o koordiniranoj operaciji svih

⁸⁹ Ibid.

zainteresiranih zemalja. Isto je vidljivo naročito danas, kad kontinuirano iz dana u dan raste broj izbjeglica odnosno migranata koji se kreću prema Europi. Zbog činjenice kako upravo u današnje vrijeme osjetno jača pojavnost organiziranog kriminala u vidu krijumčarenja ljudi na području cijele Europe, razmišlja se na svim razinama o mogućim mehanizmima borbe radi suzbijanja navedenog kriminaliteta.

6.2. Prijavljene, optužene i osuđene osobe za trgovanje ljudima

Tablica br. 13. prikazuje prijavljene punoljetne osobe za kazneno djelo trgovanje ljudima. S obzirom na primjenu novoga zakona, 2012. godina, sukladno članku 175. KZ/97, odnosi se na kazneno djelo *Trgovanje ljudima i ropstvo*, a 2013. godina, sukladno članku 106. KZ/11, na kazneno djelo *Trgovanje ljudima*. U 2012. godini evidentirano je 50 % manje prijava (šest prijavljenih osoba) nego godinu kasnije (dvanaest prijavljenih osoba). Nije podignuta niti jedna optužnica u 2012. godini, dok je u 2013. godini podignuto osam optužnica.

Prijavljene punoljetne osobe – TRGOVANJE LJUDIMA			
	2013. čl. 106. Trgovanje ljudima		2012. čl. 175. Trgovanje ljudima i ropstvo
Kazneno djelo	Čl. 106. st. 1.	Čl. 106. st. 2.	Čl. 175. st. 1.
Ukupno:	10	2	6
Nepoznati počinitelji	-	-	1
Poznati počinitelji	10	2	5
Žene	3	-	1
Odbačena prijava	2	2	5
Prekinuta istraga	-	-	-
Obustavljena istraga	-	-	-
Podnesena optužnica	8	-	-
Skraćeni postupak	8	-	-
Bez kaznenog naloga	8	-	-
Uz kazneni nalog	-	-	-
Redoviti postupak	-	-	-
Neposredno	-	-	-
Nakon provedene istrage	-	-	-

Tablica br. 13.: *Prijavljene punoljetne osobe*⁹⁰

90 DZS, *Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2013. godini*, dostupno na: portal DZS, http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2014/SI-1528.pdf (1.10.2015.).
DZS, *Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2012. godini*, dostupno na: portal DZS, http://www.dzs.hr/hrv_eng/publication/2013/si-1504.pdf (1.10.2015.).

Optužene punoljetne osobe – TRGOVANJE LJUDIMA		
	2013. čl. 106. Trgovanje ljudima	2012. čl. 175. Trgovanje ljudima i ropstvo
Kazneno djelo	Čl. 106. st. 1.	Čl. 175. st. 1.
Ukupno	1	6
Žene	-	1
Pokušaj	-	-
Proglašeni krivima	1	2
Odbačaj	-	-
Obustava kaznenog postupka	-	4
Oslobađajuća presuda	-	-
Odbijajuća presuda	-	-

Tablica br. 14.: *Optužene punoljetne osobe prema spolu i vrsti odluke*⁹¹

U tablici br. 14. brojčano su prikazane optužene punoljetne osobe prema spolu i vrsti odluke. U 2012. godini, za kazneno djelo *Trgovanja ljudima i ropstvo* ukupno je optuženo šest osoba, od čega je preko 33,33 % proglašeno krivima. Godinu dana kasnije, za kazneno djelo *Trgovanja ljudima* optužena je svega jedna osoba, a isto tako je jedna osoba proglašena krivom.

Izrečene sankcije osuđenih osoba za kazneno djelo trgovanja ljudima prikazane su u tablici br.15. U 2012.g. izrečene su dvije kazne za *Trgovanje ljudima i ropstvo* prema čl. 175. KZ/97, a u 2013.g. jedna kazna za *Trgovanje ljudima* prema čl.106. KZ/11.

Osuđene punoljetne osobe prema pokušaju i izrečenim sankcijama TRGOVANJE LJUDIMA		
	2013. čl. 106. Trgovanje ljudima	2012. čl. 175. Trgovanje ljudima i ropstvo
Ukupno:	1	2
Žene	-	-
Pokušaj	-	-
Zatvorska kazna	1	2
Ukupno 2-3 godine	1	-
Uvjetno 2-3 godine	-	-
Ukupno 1-2 godine	-	1
Uvjetno 1-2 godine	-	-
Ukupno 6-12 mjeseci	-	1
Uvjetno 6-12 mjeseci	-	-

Tablica br. 15.: *Osuđene punoljetne osobe prema pokušaju i izrečenim sankcijama*⁹²

91 Ibid.

92 Ibid.

7. ZAKLJUČAK

Krijumčarenje ljudi kao oblik kriminala u svijesti ljudi, nažalost, rijetko se karakterizira kao teško kazneno djelo, ponekad se čak smatra i pružanjem pomoći onima koji su u nevolji. Uzroci migracija različiti su. Ratni zločinci bježe od odgovornosti pred zakonom, kriminalne grupe i organizacije zbog bavljenja nezakonitim djelatnostima, dio stanovništva napušta zemlju zbog prirodnih i elementarnih nepogoda, dio stanovništva odlazi *truhom za kruhom*. Međutim, ipak je najaktualnija danas izbjeglička kriza u čitavoj Europi, gdje veliki dio stanovništva zbog ratnih i neprijateljskih događanja pod prisilom bježi iz vlastite države.

Svaki ilegalni imigrant najčešće je osoba bez identiteta, osoba koja se krije pred državnom vlasti tranzitne ili destinacijske zemlje i kao takav postaje zanimljiva meta krijumčara, ali i vrlo lak *plijen* trgovcima. Trgovanje ljudima, globalni problem današnjeg modernog doba koji ne bira gdje će i koga će napasti, gdje će se ukorijeniti, rasprostranjen je gotovo u svim državama i na svim kontinentima, u razvijenim zemljama, u zemljama u razvoju pa i u zemljama u tranziciji. Države u tranziciji, obično su države podrijetla žrtava, dok su države u razvoju i razvijene države uglavnom države odredišta koje su žrtvama *a priori* zanimljive i primamljive jer nude i pružaju bolje uvjete za život, dok je razvijenim državama, s druge strane, potrebna jeftina radna snaga. S obzirom na enormnu zaradu, a na malu vjerojatnost otkrivanja počinjenog kaznenog djela pa time i kažnjavanja njihovih počinitelja, trgovanje ljudima zauzima vrlo visoko mjesto prema učestalosti počinjenja. Otkrivanje počinjenog kaznenog djela trgovanja ljudima vrlo je složeno jer nam konkretne dokaze mogu dati samo žrtve ili, pak, sami zločinci koji u biti nemaju interesa za njegovo otkrivanje. S druge strane, znanstveni podatci su vrlo rijetki, a sudske prakse gotovo da i nema.

Kako bi na vrijeme spriječili, uočili, osvijestili i prepoznali mogućnosti pojave ovih nezakonitih i kriminalnih radnji, potrebno je provoditi kampanje za informiranje javnosti o problemu krijumčarenja ljudi i trgovanja ljudima. Javnost se mora upozoriti na uzroke i posljedice ovog oblika kriminala kako bi se na taj način upoznali s činjenicom da se trgovanje ne događa tamo negdje daleko, već da je ono prisutno i na našim područjima, samo se za to teško doznaje budući da su jedino žrtve i počinitelji kaznenog djela osobe koje znaju što se zaista dogodilo. Treba ustrajati na projektu gdje se već u školama i dječjim vrtićima djeci ukazuje na problem trgovanja ljudima i trgovanja djecom te im skrenuti pozornost na to da i oni mogu postati žrtvom trgovanja ljudima.

Razmjena iskustava putem međunarodnih konferencija na temu trgovanja ljudima i krijumčarenja ljudi, zasigurno će pomoći u pronalasku rješenja određenih problema koji se, u pogođenim državama, redovito javljaju. Obrazovanje novinara vrlo je bitan element za istraživačko novinarstvo kako u cilju stjecanja saznanja u kojoj je mjeri zapravo taj kriminal prisutan u našoj zemlji, koji su sve mogući *modusi* pojavnih oblika, a onda i suzbijanja takvog kriminala. Stoga je važno da novinari raspoložu i informacijama o preventivnoj i represivnoj pomoći i zaštiti žrtava, a sve kako bi što bolje i kvalitetnije informirali javnost.

Znanstvena istraživanja vrlo su značajna u borbi protiv suzbijanja trgovanja ljudima i krijumčarenja ljudi s obzirom na to da se iz godine u godinu, u skladu s

razvojem znanosti i tehnologije, pronalaze i nove metode i nove tehnike kojima se služe krijumčari i trgovci. Potrebno je *de lege ferenda* razviti metode kojima će se omogućiti prikupljanje podataka i informacija, zatim osigurati i omogućiti analizu tako dobivenog materijala, i na kraju, ostvariti razmjenu podataka. Nedostatak se ogleda u tome što se još uvijek miješaju pojmovi, kao što su trgovanje ljudima, nelegalne migracije, protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice te međunarodna prostitucija.

Vežano uz zaštitu državne granice u svrhu suzbijanja krijumčarenja ljudi i trgovanja ljudima potrebno je uočiti sva moguća mjesta na kojima se može ilegalno prijeći državna granica. Takva mjesta nužno trebaju biti pod stalnim nadzorom. Neophodan je jači nadzor i veća kontrola. Važna je razmjena podataka sa susjednim državama o nezakonitim prijelazima državnih granica. Djelatnici na granici ne smiju dopustiti da ne otisnu pečat u putovnicu ili da ne izvrše uvid u osobni ili putni dokument osobe koja prelazi državnu granicu. Putne isprave i dokumenti na temelju kojih se prelazi granica trebaju biti više zaštićeniji od mogućih krivotvorenja i umnožavanja. Nužna je stalna kontrola vozila i putnika. U vrijeme pojačane gužve treba pojačati i broj djelatnika policije na kontroli vozila i putnika pri ulazu i izlazu iz zemlje. U tom je smislu značajna i suradnja djelatnika policije i carine, kao i djelatnika inspekcije rada i sudaca prekršajnih sudova radi sprječavanja krijumčarenja ljudi. Policijske djelatnike treba stalno usavršavati kroz edukacijske tečajeve i seminare, kako bi mogli predvidjeti poteze i preduhitriti trgovce ljudima u njihovim naumima, a sve radi njihova bržeg otkrivanja i uhićenja. Stručno usavršeni i vrhunski osposobljeni djelatnici moraju biti zaduženi za rad na granici. U korak s razvojem tehnologije, mora biti osigurana sva tehnička oprema kao i oprema za praćenje. Potrebno je veliku pažnju obratiti na djecu, ilegalne migrante, koja ne posjeduju dokumente i koja se nalaze bez pratnje, jer takva djeca imaju sve preduvjete da, ako već nisu, postanu *plijen* trgovcima. Nužno je djecu zaštititi kao jednu posebno osjetljivu skupinu. Potrebno je pratiti i rute trgovanja drogom i oružjem kao i rute kojima se krijumčare ljudi.

Trebaju se poduzeti određene mjere u cilju identifikacije žrtava trgovanja ljudima tijekom turističke sezone. Posebnu pozornost treba obratiti vrbovanju žrtava putem interneta. Nužno je, prije svega, donošenje preventivnih i učinkovitih mjera za zaštitu žrtava. Žrtve se mora na prikladnije načine informirati o njihovim pravima, možda i više puta, kako bi rezultat bio da one u konačnici i znaju koja su njihova prava.

Ključna je i suradnja tijela državne vlasti, ministarstava, policije, državnog odvjetništva, sudova i organizacija civilnog društva u borbi protiv trgovanja ljudima. *De lege ferenda* potrebno je posebno osposobiti i usavršiti državne odvjetnike i suce koji će raditi na suzbijanju organiziranoga kriminaliteta, krijumčarenja ljudi i trgovanja ljudima. Pitanje korupcije kod organiziranoga kriminaliteta ostaje i dalje vrlo ozbiljan problem, unatoč tome što se bilježi stanoviti napredak u borbi protiv korupcije. Stoga je potrebno poboljšati suradnju između tijela za provedbu zakona i sudstva s obzirom na korupciju, prijevare i organizirani kriminalitet. Treba biti uspostavljena i bliska suradnja s civilnim organizacijama.

Neprekidno se mora razvijati i održavati suradnja s drugim državama i međunarodnim organizacijama na području tog organiziranoga kriminaliteta.

Summary

**HUMAN SMUGGLING AND TRAFFICKING IN CROATIAN
CRIMINAL LEGISLATION AND JURISPRUDENCE
(analysis of the situation *de lege lata* with proposals *de lege
ferenda*)**

The author of the paper provides an overview and analysis of Croatian criminal legislation with regard to criminal activities of human smuggling and trafficking. She points out to the similarities and differences between the criminal acts of illegal transfer of persons across the state border or illegal entering, movement and residence in the Republic of Croatia, other EU Member States or signatories of the Schengen Agreement and human trafficking, comparing and analyzing the legal norms of the old and the new Criminal Code of the Republic of Croatia, international instruments and jurisprudence. Emphasized is the importance of early recognition of the criminal act, especially for the victims. Attention is drawn to the disparity of case law on matters of personal gain as an essential element of this criminal activity, but also to the absence of clearly defining the act of attempting illegal entering, movement and residence in the Republic of Croatia, other EU Member States or signatories of the Schengen Agreement.

This paper investigates and analyzes the current situation regarding illegal crossing of state borders of the Republic of Croatia on the basis of available statistical data. Conducted was the analysis of the situation *de lege lata* in case law in relation to persons registered, accused and convicted of human smuggling and, also, especially for human trafficking. In conclusion, given are the proposals and measures *de lege ferenda* that need to be implemented in order to combat human smuggling and trafficking, and to successfully fight this type of organized crime.

Key Words: *Human Smuggling, Migrant Smuggling, Trafficking in persons, Illegal Entry, Movement and Residence, Illegal Transfer of People over State Borders, United Nations Convention against Transnational Organized Crime, Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air, Protocol to prevent, suppress and punish trafficking in persons.*

Zusammenfassung

**MENSCHENSCHLEUSUNG UND MENSCHENHANDEL IN
DER KROATISCHEN KRIMINELLEN GESETZGEBUNG
UND RECHTSPRECHUNG**
**(Analyse der Lage *de lege lata* mit Vorschlägen *de lege
ferenda*)**

Die Autorin dieses Artikels gibt einen Überblick und Analyse der kroatischen Strafgesetzgebung in Bezug auf kriminelle Aktivitäten der Menschenschleusung und des Menschenhandels. Sie weist auf die Ähnlichkeiten und Unterschiede zwischen den Straftaten der illegalen Schleusung von Personen über die Staatsgrenze, d.h. des illegalen Überquerens, der Einreise, Bewegung und des Aufenthalts in der Republik Kroatien, anderen EU-Mitgliedstaaten oder Unterzeichnern des Schengener Abkommens und des Menschenhandels hin, vergleicht und analysiert die Rechtsnormen des alten und neuen Strafgesetzbuches der Republik Kroatien, die internationalen Instrumente und die Jurisprudenz. Sie betont die Bedeutung der frühzeitigen Erkennung einer Straftat, insbesondere für die Opfer. Es wird auf die Ungleichheit der Rechtsprechung in Fragen des persönlichen Gewinns hingewiesen, als ein wesentliches Element der kriminellen Aktivitäten, aber auch auf das Fehlen eines klar definierten Versuches des der Straftat des illegalen Überquerens, der Einreise, Bewegung und des Aufenthalts in der Republik Kroatien, anderen EU-Mitgliedstaaten oder Unterzeichnern des Schengener Abkommens.

Dieser Artikel untersucht und analysiert die aktuelle Situation in Bezug auf das illegale Überschreiten der kroatischen Staatsgrenze anhand der verfügbaren statistischen Daten. Eine Analyse der Situation *de lege lata* der Rechtsprechung wurde durchgeführt in Bezug auf die Personen, die für die Menschenschleusung und vor allem für den Menschenhandel registriert, angeklagt und verurteilt wurden. Abschließend sind Vorschläge und Maßnahmen *de lege ferenda* gegeben, die implementiert werden sollten um die Menschenschleusung und Menschenhandel zu verhindern und diese Art der organisierten Kriminalität erfolgreich zu bekämpfen.

Schlüsselwörter: *Menschenschleusung, Migrantenschleusung, Menschenhandel, illegale Einreise und Aufenthalt, illegaler Transfer von Menschen über Staatsgrenzen, Übereinkommen der Vereinten Nationen gegen grenzüberschreitende organisierte Kriminalität, Protokoll gegen die Schleusung von Migranten auf dem Land-, See- und Luftweg, Protokoll zur Verhütung, Bekämpfung und Bestrafung des Menschenhandels.*

Riassunto

IL CONTRABBANDO ED IL TRAFFICO DI PERSONE NELLA LEGISLAZIONE E NELLA GIURISPRUDENZA PENALE CROATA

(analisi della situazione *de lege lata* e proposte *de lege ferenda*)

L'autrice nel contributo offre una panoramica ed un'analisi della legislazione penale nella Repubblica di Croazia con riferimento alle attività criminali di contrabbando e traffico di persone. Osserva le similitudini e le differenze tra i reati di trasferimento illecito di persone oltre i confini statali, ovvero dell'ingresso, circolazione e soggiorno illecito nella Repubblica di Croazia, verso altro Stato membro dell'UE oppure firmatario dell'accordo di Schengen e, dall'altra parte, il traffico di persone, confrontando ed analizzando le norme giuridiche della legge penale croata vecchia e di quella nuova, dei documenti internazionali e della giurisprudenza. Sottolinea la necessità del riconoscimento precoce della commissione del reato, in particolare sotto il profilo della vittima. Segnala, altresì, l'eterogeneità della prassi giurisprudenziale con riguardo alla questione del vantaggio ricavato quale importante elemento della fattispecie di reato, come pure con riguardo all'inesistenza di una definizione chiara circa il tentativo di commissione del reato di illecito ingresso, circolazione e soggiorno nella Repubblica di Croazia, od in altro Stato membro dell'UE o firmatario dell'accordo di Schengen.

Nel contributo s'indaga e si analizza lo stato esistente con riferimento ai trapassi illeciti dei confini di stato della Repubblica di Croazia in base ai dati statistici a disposizione. E' stata altresì condotta un'analisi dello stato *de lege lata* nella prassi giurisprudenziale in riferimento alle persone denunciate, indagate e condannate per il contrabbando di persone ed, allo stesso modo, per il traffico di persone. In conclusione vengono offerte delle proposte e misure *de lege ferenda*, le quali è necessario vengano poste in essere al fine di sconfiggere il contrabbando di persone ed il traffico di persone e di combattere nel modo più efficace questo genere di criminalità organizzata.

Parole chiave: *contrabbando di persone, contrabbando di migranti, traffico di persone, ingresso, circolazione e soggiorno illegale, trasferimento illecito di persone oltre i confini statali, Convenzione sulla criminalità transnazionale organizzata, Protocollo contro il contrabbando di migranti, Protocollo per la prevenzione, lotta e sanzione del traffico di persone.*

